

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів  
культури і мистецтв

## НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ

Програма  
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв  
I–II рівнів акредитації

Спеціальність  
“Хореографія”

Спеціалізація  
“Народна хореографія”

Київ – 2008

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів  
культури і мистецтв

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА  
ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ**

Програма  
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв  
I–II рівнів акредитації

Спеціальність  
“Хореографія”

Спеціалізація  
“Народна хореографія”

Київ – 2008

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру  
навчальних закладів культури і мистецтв України

### НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ

Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв  
I–II рівнів акредитації. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. – 64 с.

Укладач	<i>Т. В. Борисенко</i> – викладач КВНЗ “Київське обласне училище культури і мистецтв”
Рецензенти:	<i>І. М. Гутник</i> – кандидат педагогічних наук, доцент Київського національного університету культури і мистецтв <i>Т. І. Пазіненко</i> – старший викладач Канівського училища культури і мистецтв
Редактор	<i>Є. Д. Колесник</i>
Відповідальний за випуск	<i>Т. Ф. Строцько</i>

*Навчальне видання*

Формат 60×84<sub>1/16</sub>. Папір офсетний. Друк ризографічний.  
Ум. друк. арк. 3,7. Наклад 100 прим.

ПП “НОВА КНИГА”, м. Вінниця, вул. Квятека, 20  
Свідомство про внесення суб’єкта видавничої справи до Державного реєстру  
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК № 2646 від 11.10.2006 р.

Тел. (0432)52-34-80, 52-34-82 Факс 52-34-81

E-mail: [info@novaknyha.com.ua](mailto:info@novaknyha.com.ua)

© Державний методичний центр  
навчальних закладів культури  
і мистецтв України. 2008

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.

Талант, обдарованість, геній... В якому віці вони проявляють себе? Як правильно діагностувати та розвивати ці здібності? За якими програмами, методиками працювати? Ці та безліч подібних питань дедалі більше хвилюють батьків та представників педагогічної професії сучасного українського суспільства. Питання щодо створення відповідних умов для розкриття та розвитку таланту, його професійного удосконалення, становлення та визнання – є найактуальнішими. Адже участь обдарованої особистості у житті суспільства – гарантія його прогресу: інтелектуального, соціального, морального, культурного, зрештою – духовного. Тому проблема підготовки професіоналів нового типу у галузі мистецтва набуває виняткового значення. Сучасність вимагає нових кроків у системі організації навчального процесу, вдосконалення керівництва вищою освітою, введення в практику науково обгрунтованих методик визначення потреби в спеціалістах, нормативів їх насиченості в різних галузях, у тому числі і в культурі, розробки професійно-кваліфікаційних характеристик, застосування найновітніших методик формування спеціаліста у системі вищої освіти з урахуванням сучасних потреб суспільства. Нині функціонуюча система освіти має свої можливості стати більш якісною, і в першу чергу за рахунок високого рівня підготовки спеціалістів. Не переоцінюючи складності поставлених перед вищою школою завдань, можна стверджувати: щоб і в подальшому виконувати функції основної ланки в системі професійно-педагогічної освіти, а також забезпечити вихід на новий концептуальний рівень, їй необхідний пошук таких принципових підходів до структурування і прогнозування навчальних систем, які б забезпечили пріоритет особистісно-суб'єктивного фактора при створенні дидактичних програм професійної підготовки студентів.

Своєрідним резервом підвищення ефективності вузівської підготовки майбутніх фахівців творчих спеціалізацій є врахування факторів сформованості мотиваційної сфери студентів як важливого чинника професійної підготовки, що активізують їх професійну художньо-творчу діяльність. Підготовка спеціалістів у вищих навчальних закладах культури і мистецтв I–II рівня акредитації покликана виконати важливе соціальне замовлення держави: сформувати їх творчими професійними фахівцями за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста.

Дана наскрізна програма практики студента (НППС) спеціальності “Хореографія” є частиною освітньо-професійної програми підготовки молодшого спеціаліста.

**Метою наскрізної програми практики студентів** є створення відповідної системи і умов для формування професійних умінь та навичок з подальшим їх використанням у майбутній діяльності з фаху в галузі культури і мистецтва, освіти.

На базі училища культури і мистецтв передбачаються такі основні етапи наскрізної програми практики (критерії оцінювання):

I етап адаптації VII семестр	II етап ідентифікації VII–VIII семестри	III етап Самореалізації VII–VIII семестри
<p>Студент пристосовується до вимог діяльності в закладах культури і мистецтв, освіти різного типу, громадських та мистецьких організаціях, концертних підприємствах різних форм правління. Він ознайомлюється:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• зі специфікою роботи цих закладів та установ;</li> <li>• зі специфікою конкретних хореографічних колективів, гуртків, класів, груп, що належать цим закладам та установам, організаціям, підприємствам;</li> <li>• зі специфікою роботи хореографа в цих колективах, театрах тощо.</li> </ul>	<p>Встановлюється то-тожність суті об'єктів (явиш), які і формують зміст роботи з попереднім самонізнанням, свого рівня кваліфікації. Студент усвідомлює свої професійні потреби, індивідуальні, практичні вміння та навички. На практичних заняттях розвиваються його особисті та професійні здібності, неординарне мислення, творчий підхід до виконання основних функцій керівника викладача:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• організаційно-управлінська</li> <li>• технічна</li> <li>• комунікативна</li> </ul>	<p>Студент може використовувати свої здібності, знання, професійні вміння та навички на практичних діях на базі переддипломної практики. Він виконує конкретні завдання згідно з місцевими особливостями та вимогами закладу культури і мистецтва, закладу загальної позашкільної, дошкільної освіти, установ та відомств, концертних організацій, приватних підприємств. Студент має можливість продемонструвати, як він ідентифікував свої надбання, навички з персами професійних вимог. Може виконувати роботу:</p>

<p>На цьому етапі відбувається процес усвідомлення основної роботи хореографа, викладача, керівника, формується динамічний образ спеціаліста в галузі культури. Відбувається психоаналіз та самооцінка студента в правильності вибору професії.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• виховна</li> <li>• контрольна</li> <li>• методична</li> <li>• художньо-творча.</li> </ul> <p>Здійснюється спроба творчого практичного самовираження:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• проведення особистих уроків з різного виду хореографічних дисциплін,</li> <li>• виховних годин,</li> <li>• організація концертної діяльності, фестивалів та свят тощо.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• керівника аматорського колективу</li> <li>• керівника гуртка</li> <li>• викладача хореографічних дисциплін</li> <li>• балетмейстера – постановника</li> <li>• організатора навчально-виховної роботи</li> <li>• методиста.</li> </ul> <p>Завершення цього етапу визначає рівень компетенції випускника як майбутнього спеціаліста</p>
<p><b>Ознайомлення з діяльністю:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• хореографічних колективів (аматорських та професійних);</li> <li>• балетних театрів;</li> <li>• гуртків, груп естетичного та фізичного виховання;</li> <li>• центрів та установ культури і мистецтв;</li> <li>• груп, класів закладів освіти різного типу тощо.</li> </ul> <p><b>Аналіз творчої діяльності:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ознайомлення з методично-необхідною документацією, творчим матеріалом;</li> </ul>	<p><b>Робота:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• в одному з цих колективів: театрах;</li> <li>• хореографічних школах, студіях, класах і групах різних закладів освіти (групи загальні, зі специфічними особливостями).</li> </ul> <p><b>Організаційна робота:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• рекламної продукції (афіші, запрошення, сценарні плани, творчі розробки);</li> <li>• облікової документації (журнали, загальні та індивідуальні плани, методичні документації);</li> </ul>	<p><b>Самореалізація творчого потенціалу, умінь та навичок, сформованих на I та II етапах:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• виконання конкретних завдань на базі практики;</li> <li>• виконання ролі викладача хореографії;</li> <li>• викладача-репетитора танцювального аматорського колективу, класу дитячої школи мистецтв, групи естетичного виховання, загальноосвітньої школи, дошкільного закладу, балетмейстера-постановника;</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>• уміння запропонувати неординарні творчі задуми;</li> <li>• аналіз організаційної та навчально-виховної роботи, концертної діяльності колективів, груп, класів;</li> <li>• уміння дати оцінку їх загальної діяльності, дати оцінку специфічним особливостям діяльності керівника, викладача хореографії, балетмейстера-постановника.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• підготовка уроків з хореографії (різних за формою), окремої частини та цілого уроку;</li> <li>• проведення однієї частини, цілого уроку (різні напрямки хореографії) з використанням сучасних методик, урахуванням всіх особливостей цілого уроку;</li> <li>• складання комбінацій (різні прийоми комбінаторності), їх проведення;</li> <li>• критерії оцінювання творчого процесу;</li> <li>• виконання методичних вимог;</li> <li>• відповідний професійний рівень;</li> <li>• творчий початок.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• організатора навчально-виховної роботи колективу установи культури і мистецтв;</li> <li>• артиста ансамблю народного танцю (випадок професійного колективу, як бази практики);</li> <li>• концертна діяльність, свята, фестивалі;</li> <li>• створення творчої продукції з урахуванням місцевих соціальних особливостей;</li> <li>• уміння співпрацювати в колективі, створювати позитивний мікроклімат.</li> </ul> <p><b>Критерії оцінки:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• виконання завдань;</li> <li>• самоаналіз;</li> <li>• характеристика керівника.</li> </ul>
		<p><b>Оцінка – диференційований залік (по матеріалах практики)</b></p>
<p><b>Підсумкова атестація – диференційований залік.</b></p>		

Формування майбутнього спеціаліста відчувається на всіх етапах практики і обов'язково забезпечується робочими програмами, такими як:

- педагогічна практика
- переддипломна (виробнича) практика.

Документом, в якому систематизовано етапи проходження практики, визначено критерії оцінювання рівня компетентності студента – практиканта за основними функціями: організатора-керівника танцювального колективу, викладача хореографії, виставлено оцінки за всі етапи практик, є “Картка реєстрації проходження практики студентом з фаху”, що буде в подальшому основою для сертифіката відповідності випускника. Картка на кожного студента заповнюється викладачами та затверджується на засіданні ПЦК (на основі оцінок практики, диференційованих заліків, творчих робіт).

Картка реєстрації проходження практики є своєрідною діагностичною розвідкою професіоналізму майбутнього випускника, яка враховується на державних іспитах з дисциплін хореографічного циклу.

Перший-другий етапи практики студента відбуваються в процесі організації педагогічної практики; другий, третій – в процесі педагогічної практики та переддипломної (виробничої).

В основу цих робочих програм покладено систему формування та використання теоретичних і практичних умінь та навичок студентів, що забезпечують виконання завдань згідно з вимогами “Освітньо-кваліфікаційної характеристики” (ОКХ) – державного нормативного документа, складової галузевих компонентів державних стандартів вищої освіти.

Творчий ріст та рівень компетенції студента за основними професійними функціями: керівник танцювального колективу, викладач хореографії, артист ансамблю народного танцю.

Творча діяльність, визначена в ОКХ, відслідковується в “Картці реєстрації проходження практики” на всіх етапах, заповнюється та зберігається в ПЦК.

Ця система допомагає забезпечити більш досконале формування умінь та навичок, гарантує об’єктивність за кожний етап практики.

Форма контролю за результатами навчання на кожному етапі наскрізної програми практики студентів визначена навчальним планом:

- педагогічна практика (VII–VIII семестри)
- перевірка навчальної практики зі спеціалізації
- переддипломна (виробнича) практика – VII семестр
- диференційований залік.

Підсумкові та залікові оцінки педагогічної практики та переддипломної виробничої практики з спеціалізації враховується під час



державних іспитів з дисциплін спеціального циклу: “Народно-сценічний танець”, “Методика викладання хореографії”, “Композиція та постановка танцю”, “Основи педагогіки та психології”.

Таким чином, наскрізна програма практики студентів спеціальності “Хореографія” створює всі передумови для компетентного формування майбутніх фахівців у поетапному та безперервному процесі.

Основним завданням практики є якість випускника, професійна підготовка якого повинна відповідати:

- потребам установ культури, мистецтв і спорту, закладів освіти різного типу, організацій (різна форма);
- потребам конкретного колективу;
- законам України “Про вищу освіту” та державним стандартам вищої освіти”;
- потребам держави;
- потребам і вимогам майбутнього спеціаліста як члена суспільства на одержання визначеного соціального статусу;
- вимогам конвенції “Про визнання кваліфікації вищої освіти в Європейському регіоні” (Лісабон, 1997).

Для отримання відповідної кваліфікації студентом повинна бути засвоєна саме комплексна програма з фаху. Всі дисципліни з професійної підготовки студента (український танець, класичний танець, народно-сценічний танець, історико-побутовий, композиція та постановка танцю, майстерність актора, грим) та курс обов’язкових теоретичних дисциплін професійної підготовки, цикл фундаментальної та професійно орієнтованої підготовки (педагогіка та вікова психологія, народознавство тощо) знаходяться в тісному взаємозв’язку і сприяють якості процесу навчання.

Завдання оптимізації та підвищення професійної діяльності майбутніх спеціалістів хореографічного мистецтва та реалізація підготовки висококваліфікованих фахівців-хореографів у вищих навчальних закладах пов’язана з необхідністю створення педагогічних умов, стимулювання і розвитку позитивної мотиваційної сфери студентів і має посісти важливе місце в сучасній вузівській педагогічній практиці.

Головними критеріями мотиваційної сфери студентів-хореографів повинні бути: професійні, пізнавальні, самоствердження, емоційно-вольові, моральні, комунікативні, соціальні.

В процесі узагальнення можна виділити три рівні сформованості мотиваційної сфери майбутнього спеціаліста-хореографа: **низький** – активно-репродуктивний; **середній** – активно-дієвий; **високий** – активно-творчий.

**I блок** – активно-репродуктивне засвоєння хореографічної лексики народного танцю.

**II блок** – активно-дієве переосмислення вивченого хореографічного матеріалу, його виконавська інтерпретація.

**III блок** – створення самостійних хореографічних комбінацій, етюдів (біля станка, на середині залу), на основі освоєної хореографічної лексики.

Висунута Л. С. Виготським ідея про взаємопов'язані зони розвитку особистості: “актуальну”, “близьку” та “перспективну” як важливу передумову педагогічного керівництва творчою реальністю, допомагає визначити **три основні педагогічні умови**, які забезпечують ефективність розвитку мотивації до навчання у хореографів:

**I** – активне залучення їх до художньо-творчої діяльності, що здійснюється в різних організаційних видах і формах групових, малогрупових та індивідуальних занять.

**II** – активне впровадження у навчальний процес індивідуалізації педагогічного впливу, враховуючи специфіку хореографічного жанру (індивідуальні фізичні дані, рівень підготовки, творчі можливості тощо).

**III** – активізація та впровадження у навчальну практику самостійної роботи студентів по засвоєнню даної хореографічної дисципліни, як невід'ємного компонента структури системи вузівської освіти.

**Перший етап** – змістовно-орієнтаційна діяльність студентів. У адаптаційний період предметно-професійної діяльності та на початковому етапі формування мотиваційної сфери студентів-хореографів їх діяльність була спрямована на засвоєння лексики народно-сценічної хореографії.

**Головна мета другого етапу** – розширення фонду мотиваційних знань студентів. У даному випадку теоретично-практична підготовка студентів дає можливість сформуванню у них аналітико-синтетичні дії в предметно-професійній діяльності, творче осмислення вивченого матеріалу, його власну інтерпретацію.

Дослідно-педагогічна діяльність третього етапу спрямована на організацію художньо-творчої діяльності студентів-хореографів з орієнтацією на реалізацію потенційних можливостей кожного з них на самостійний пошук, на формування творчого досвіду, що ґрунтується на позитивно-полімотивованому ціннісному ставленні до народного мистецтва, власне створення хореографічних композицій танців, стилізацію народної хореографічної лексики та створення сучасних її зразків. Узагальнення всіх даних, опрацювання методики допоможуть якісно підвищити рівень викладання фахових дисциплін у навчальному процесі вищих навчальних закладів.

### **РОБОЧА ПРОГРАМА З ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ СПЕЦІАЛЬНІСТЬ “ХОРЕОГРАФІЯ”**

Високий рівень вимог до професійної підготовки майбутніх спеціалістів вимагає розробки науково обґрунтованої системи їх навчання, основною формою якої є педагогічна практика. Педагогічна практика – один з етапів наскрізної програми практики, в ході якого студенти пристосовуються до реальних умов професійної діяльності, відбувається практичне засвоєння методики викладання хореографічних дисциплін, пізнання особливостей роботи викладача, перевіряється їх готовність до майбутньої самостійної роботи. Робоча навчальна програма розрахована на студентів вищих навчальних закладів I–II рівня акредитації училищ культури і мистецтв на основі загальної середньої освіти. Ця програма укладена з урахуванням вимог державного статуту нормативного предмета “Педагогічна практика” і призначена для студентів спеціалізації “Народна хореографія”. Вивчення цього курсу сприяє вихованню молодих фахівців, які з часом забезпечуватимуть рішення життєво важливої задачі – гармонійного виховання підростаючого покоління. Педагогічна практика в хореографії являє собою особливий вид розумової праці, яка має творчий характер і відзначається високим ступенем напруження. З часом молоді фахівці повинні будуть керувати емоційним станом дітей і підлітків, створеним під впливом музики і хореографії. Цей процес набагато складніший, ніж процес прямого навчання. Головною метою педагогічної практики є опрацювання методів викладання основних фахових дис-

циплін та опанування системи оцінювання досягнень роботи студентів, а також:

- виховання зацікавленості і любові до професії викладача;
- оволодіння сучасними формами і методами навчальної роботи на уроках хореографії;
- формування професійних умінь і навичок організації навчально-виховної роботи;
- виховання потреби систематично поповнювати свої знання та творчо їх застосовувати у практичній діяльності;
- підготовка майбутнього спеціаліста до цілісного виконання функцій викладача хореографічних дисциплін.

Головним завданням педагогічної практики є:

- поглиблення та закріплення теоретичних і практичних умінь і навичок, отриманих студентами в процесі спеціальних дисциплін, та надбання навичок їх практичного застосування;
- формування і розвиток основ педагогічної майстерності;
- виховання професійних якостей викладача;
- вміння підготувати навчально-методичну документацію до занять;
- закріплення, поглиблення й забезпечення майбутніх викладачів психолого-педагогічними знаннями та вміннями;
- формування досвіду концертно-виконавської діяльності;
- прищеплення навичок виховної роботи;
- формування досконалої технічної майстерності;
- отримання першого особистого професійного досвіду.

**Педагогічна практика проводиться у двох формах:**

1. Практика-спостереження, тобто “ пасивна практика”. Це відвідування занять досвідчених викладачів, вивчення досвіду їх роботи, ознайомлення зі специфікою педагогічного та виховного процесу.
2. Самостійна робота, практична діяльність студента – це складання та проведення занять, виконання завдань, індивідуальних занять – правок практиканта під спостереженням викладача-консультанта, його практична діяльність з функцією структурного аналізу побаченого та зробленого. Це форма активної практики студента.

**Примітка:** ці дві форми практики можуть бути поєднані з метою удосконалення програми практики, гармонійного розвитку спеціаліста

соціокультурної сфери та формуванню у нього необхідних знань, умінь та навичок професійної діяльності і набути вигляду нового синтетичного виду – пасивно-активної практики.

**Практика-спостереження** проводиться на першому етапі як підготовка до проведення самостійних занять студента-практиканта. Після відвідувань баз практики, уроків-спостережень, бажано проводити бесіди викладача з практикантами, відповідати на їх питання. Мета цих занять – розвиток у студента-практиканта навичок проведення особистого уроку, демонстрація основних принципів методики роботи з учнем, формування вміння аналізувати та узагальнювати свої враження.

Можна використовувати такі заходи як “показний урок” викладача-консультанта, проводити уроки у формі ділових ігор.

**Самостійне проведення особистих занять** студентом-практикантом з учнями, учасниками колективу у присутності викладача-консультанта з подальшим його обговоренням. Цей тип занять рекомендується проводити після набання студентами педагогічного досвіду. На консультаціях при підготовці студента до занять з учнем викладач перевіряє його теоретичні знання по педагогіці та методиці, допомагає скласти план індивідуального уроку, вибрати відповідну форму його проведення, розробити головні моменти. Після самостійно проведеного студентом уроку, викладач-консультант аналізує досягнення і помилки, ефективність уроку, визначаються подальші шляхи розвитку учня.

## **МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

Організацією та забезпеченням баз практики займається голова комісії, обов’язково узгоджуючи ці питання з викладачами основних спеціальних дисциплін. Базами педагогічної практики можуть бути: хореографічні колективи установ культури і мистецтв, державні хореографічні студії, дитячі садки, садки-школи, гімназії, ліцеї та хореографічні колективи інших організацій і приватних підприємств, а також

заняття з методики викладання хореографії, методики роботи з хореографічним колективом індивідуально з викладачем на базі училища.

### **Вимоги до знань і умінь**

В процесі педагогічної практики студенти повинні **вміти**:

- планувати частину уроку, визначити його складові частини, їх тривалість;
- вміти формувати урок за чіткими правилами і вимогами;
- складати і проводити самостійно планові, відкриті і контрольні уроки;
- організувати навчальний процес, використовуючи основні прийоми і методи педагогіки стосовно хореографії;
- зробити детальний аналіз особистого уроку та побаченого, розподілити час занять;
- працювати з концертмейстером, користуватися спеціальною літературою;
- навчитись пояснювати матеріал зрозуміло, навчитись володіти аудиторією (група, клас, колектив);
- гармонійно поєднати теоретичні знання з практичною (професійною) діяльністю; володіти навичками виховної роботи;
- здатність робити висновки щодо якості уроку, його професійної спрямованості.

### **Знати:**

- основи педагогіки та психології;
- володіти необхідним комплексом теоретичних знань і практичних навичок з предметів хореографічного циклу;
- специфіку роботи педагога-хореографа у дитячій школі мистецтв;
- специфіку навчально-виховної роботи в установах культури і мистецтв;
- принципи організації роботи і планування навчального процесу;
- основи хореографічної роботи з дошкільцями та різними віковими групами в загальній освітній школі та інших установах освіти;
- досконало – методичну основу предметів спеціального циклу тощо.

Педагогічна практика дає можливість підготувати студентів на належному рівні, забезпечити цікаве й продуктивне викладання дисциплін хореографічного циклу, уникнення педагогічних та професійних методичних помилок, розвиває пізнавальну активність студентів, організує їх самих та їх самостійну роботу.

Бюджет часу			
Курс вивчення	IV курс		Всього годин
	VII сем.	VIII сем.	
Всього на предмет			108
з них: індивідуальні		24	24
практичні	2	36	38
самостійна робота	24	22	46
Форми підсумкового контролю	Диференційований залік	Диференційований залік	

### ОРІЄНТОВНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Зміст тем за розділами	Всього	Пр.	Сам.	Інд.
1	2	3	4	5	6
	<b>IV курс – VII семестр (13 тижнів)</b>				
	<b>Вступ.</b> Предмет “ Педагогічна практика”. Мета і основні завдання курсу. Інструктивно-методичне заняття.				
	<b>Розділ I.</b> Ознайомлення з роботою аматорських та професійних хореографічних колективів, театрів установ культури і мистецтв.				
1.1	Ознайомлення з роботою провідних професійних колективів.	1		1	
1.2.	Ознайомлення з роботою заслуженого вокально-хореографічного колективу. Особливості і специфіка.	1		1	

1	2	3	4	5	6
1.3	Аматорські ансамблі народного танцю: дорослі і діти. Ознайомлення з роботою дитячих зразкових колективів та народних дорослих. Порівняльна характеристика. Аналіз їх роботи.	2		2	
1.4.	Ознайомлення з роботою дитячої хореографічної студії, школи – державної та приватної. Напрямок: народної, класичної і неокласичної, бальної та різні види сучасної хореографії. Порівняльна характеристика. Специфіка роботи балетмейстера в таких студіях, школах.	2		2	
1.5.	Ознайомлення з роботою професійних і аматорських театрів. Їх види й жанри. Специфіка роботи в театрах естради, цирку, шоу-театрах, в антрепризах різного жанру: державних і приватних.	2		2	
1.6.	Специфіка і особливості роботи балетмейстера у театральному колективі на телебаченні, на кіностудіях. Ознайомча характеристика: спільне та відмінне.	1		1	
1.7.	Робота балетмейстера на різного типу майданчиках: концертних і спортивних під відкритим небом. Участь і функції його роботи в шоу-програмах, шоу-проектах. Приватні концертні організації.	1		1	
1.8.	Аналіз-висновок роботи хореографа в цих колективах, театрах, хореографічних школах, студіях – приватних і державних, концертних організаціях.	1	1		



	<b>Розділ II. Ознайомлення з роботою педагога-хореографа в закладах освіти і дошкільних установах. В закладах позашкільної освіти, установах фізкультури і спорту.</b>				
2.1.	Ознайомлення з роботою хореографа-вихователя в групах естетичного розвитку дитини, в групах розвитку їх творчих здібностей на уроках хореографії (ритміки) в дитячих садках. Державні і приватні, у спеціалізованих дитячих школах – садках.	2		2	
2.2.	Робота вихователя-хореографа в спеціалізованих дитячих дошкільних закладах (будинки малюків, групи дітей з затриманням і вадами розвитку).	1		1	
2.3.	Ознайомлення з роботою викладача уроків хореографії в загальноосвітніх школах. Специфіка роботи у молодшій та старшій школі; керівника-організатора танцювального гуртка позакласної роботи. Робота в ліцеях, гімназіях різного типу організації.	2		2	
2.4.	Вихователь – керівник танцювального гуртка, викладач ритміки у спеціалізованих закладах освіти (дитячі будинки-інтернати загального типу, інтернати для дітей з затриманням у розвитку).	1		1	
2.5.	Специфіка роботи у закладах позашкільної освіти – дитячих школах мистецтв, хореографічних школах (міста і області). • Ознайомлення з роботою викладача хореографії народної, класичної, бальної та сучасної;	3		3	

	<ul style="list-style-type: none"> <li>керівника-організатора танцювального колективу (різних напрямків) при відділеннях хореографії;</li> <li>викладача сценічного руху, основ хореографії і пластики на відділеннях театрального, естрадного мистецтва та співу;</li> <li>в хореографічних школах викладача хореографічних дисциплін та навчальної практики.</li> </ul> <p>Аналіз-висновок про їх роботу. Порівняльна характеристика.</p>				
2.6.	<p>Діяльність і функції керівника-організатора. Педагога хореографічного колективу в установах позашкільної роботи: будинках, палацах, центрах дитячої та юнацької творчості, в центрах культури і дозвілля (міста й області). Ознайомлення з основними аспектами роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>навчально-виховної;</li> <li>навчально-тренувальної і організаційної.</li> </ul> <p>Детальний аналіз.</p>	2		2	
2.7.	<p>Ознайомлення з роботою викладача хореографії в установах фізкультури і спорту: палацах спорту; центрах естетичного й фізичного виховання; державних і приватних спортивних школах, асоціаціях та гуртках з розвитку конкретної спеціалізації (гімнастика, акробатика, фігурне катання, спортивний рок-н-рол тощо); спорт</p>	1		1	

	інтернатах; фітнес-центрах та асоціаціях спортивного, бального та сучасного танцю (окремо або в комплексному їх варіанті). Аналіз переглянутого, особисті визначення.				
2.8	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Робота керівника-організатора з виховної роботи;</li> <li>• Керівника-викладача гуртка з фаху;</li> <li>• Методиста-керівника центру і клубу дозвілля при інших закладах освіти: коледжах, спеціалізованих професійних училищах, технікумах, навчальних закладах I –II рівня акредитації (міста та області).</li> </ul>	1		1	
2.9.	Ознайомлення з основними аспектами роботи викладача хореографічних дисциплін в училищах культури, академіях мистецтв, хореографічному училищі (місцевих). Спостереження і враження – запис	1		1	
	<b>Розділ III. Організація роботи гуртків, хореографічних колективів аматорського мистецтва в установах культури та груп і класів в закладах освіти різного типу.</b>				
3.1.	Структурний аналіз-висновок про ознайомлення з діяльністю всіх перелічених вище колективів, гуртків, груп, класів установ культури і мистецтв; фізкультури і спорту; закладів освіти та позанікільної освіти; дошкільних закладів установ та центрів культури і дозвілля; учбових закладів тощо.	2		1	

	<b>IV курс – VIII семестр. Всього:</b>	26	2	24	
3.2.	Знайомство з планами та журналами обліку, необхідною документацією хореографічного гуртка, групи, класу, колективу установи культури, спорту, закладів освіти усіх типів, суспільних організацій тощо.	1		1	
3.3.	Складання загальних планів роботи – залежно від специфіки роботи колективу, гуртка, класу, групи конкретного закладу, установи, організації.	1	1		
3.4.	Підбір репертуару та створення репертуарного плану хореографічного аматорського колективу, гуртка, групи, що функціонують при різних установах та центрах культури, організаціях. Підбір навчального матеріалу для уроків з хореографії курс окремого предмета, варіантів комплексних занять для класу, групи різних вікових категорій.	2	2		
3.5.	Робота над підготовкою рекламного матеріалу. Зразки об'яв про набір; проведення батьківських зборів та інші їх види; афіші та запрошення тощо.	1	1		
3.6.	Розробка положення організації фестивалю, конкурсу-огляду. Складання плану підготовки і проведення фестивалю, конкурсу-огляду (районного, обласного, міського, всеукраїнського). Участь хореографічних аматорських колективів за чітко визначеними номінаціями, які залежать від напрямку роботи колективу.	1	1		

3.7.	Участь студента-практиканта у роботі журі районних, міських та обласних конкурсів-оглядів, фестивалів хореографічних колективів різного напрямку роботи.	1			1
3.8.	Вивчення та запис автентичного місцевого танцювального фольклору (місце знаходження бази практики). Ного обробка та використання у репертуарах місцевих колективів танцювального, вокально-хореографічного або фольклорного (місто та область).	2		2	
3.9.	Аналіз-роздум студента про необхідність використання таких форм організаційної роботи: облік роботи, збори, наради, колективні відвідування установ культури, семінари для учасників та педагогів-хореографів.	1	1		
<b>Розділ IV. Формування знань, умінь.</b>					
4.1.	Поняття "феномену художньої обдарованості" як єдності психомоторних рис особистості та реалізації внутрішньої потреби і художнього сприймання. Сприймання в структурі художньої обдарованості. Особливості сприйняття мистецтва художньо-обдарованими дітьми. Реферат (за вибором); порівняльний аналіз-дослідження, виконаний студентом: "Компоненти сприймання та їх співвідношення у особистостях різного рівня обдарованості".	2		2	

4.2.	<p>Організація змістовного наповнення знань мистецтвом. Особливості прояву у дітей здібностей до сценічної творчості. Різновиди художньої обдарованості (залежно від специфіки), їх взаємодія. Хореографічна – різновид театральної.</p> <p>Виконання студентом завдання на складання рекомендації щодо діагностики та розвитку театральної обдарованості у дітей.</p>	2	2		
4.3.	<p>Педагогічний вплив на розвиток дитячої обдарованості. Розробка студентом схеми педагогічного впливу на розвиток обдарованості (завдання, вправи, установки та матеріали для вправ). Інтегрованість, полімодальність художнього таланту.</p>	2		2	
4.4.	<p>Поліхудожність – напрям розвитку художнього таланту. Поліхудожнє виховання дітей-танцівників. Розробка студентом прикладів типових практичних завдань (різні вікові етапи) “комплексного сприймання” – інтерпретацію – творення пластики – музики – сценографії. Обов’язково формування цих типових практичних завдань за принципом ускладнення конкретного змісту.</p>	2		2	
4.5.	<p>Основні вікові категорії. Психологічні особливості розвитку дітей різного віку. Порівняльна характеристика Детальний аналіз.</p>	1			1

4.6.	Принципи, методи та форми навчання (загальнопедагогічні). Необхідність їх використання у системі хореографічного виховання як науково-педагогічної освіти навчально-тренувального процесу. Їх різноманітність та відповідність. Традиційність та інноваційність (форми, прийоми тощо).	2	2	
4.7.	Навчально-виховна та навчально-тренувальна робота. Специфіка її організації в аматорських хореографічних колективах, установах, центрах культури і спорту; в класах, групах, колективах закладів освіти (дошкільної, позашкільної, загальноосвітньої), навчальних закладах I–II рівня акредитації; в хореографічних і творчих школах, студіях, громадських організаціях та підприємствах (державних і приватних) тощо.	3	3	
4.8.	Ознайомлення з загальним планом навчально-виховної роботи установи культури або закладу освіти; індивідуальним планом виховної роботи керівника групи, колективу або викладача класу, його методикою організації учнів на уроці, репетиції тощо.	1	1	
4.9.	Відвідування студентом-практикантом уроків з хореографії, виховних годин та бесід, репетицій колективів в різних установах та закладах, хореографічних студіях з метою отримання додаткових знань, умінь (проведення уроків з використанням сучасних методик, методів контролю знань учнів. Процес спостереження з метою вивчення студентом	6	5	1

	<p>конкретного колективу, групи, класу, їх міжособистісних стосунків, характеру її особистості окремого учня. Складання, на основі спостереження, враження психолого-педагогічної характеристики групи, класу, окремого учня. Підготовка і проведення студентом-практикантом виховної години-бесіди або виховного заходу.</p>			
	<p><b>Розділ V. Формування практичних (професійних) умінь та навичок. Практична діяльність студента.</b></p>			
5.1.	<p>Специфіка роботи з дошкільнятами. Форма занять – комплексна з урахуванням психофізичних особливостей дітей 4–6 років. Планування занять з дітьми цього віку. Їх структура. Гра, образ, музично-ритмічні вправи – основа уроку. Особливості підбору хореографічного матеріалу для занять, його різноманітність і тематика. Розробка ритмічних вправ (особиста версія). Робота студента-практиканта над структурою побудови уроку – комплексного, тематичного. Чотири розділи уроку: музично-ритмічні рухи, танцювальні рухи (порівняння), музично-просторові композиції (на орієнтування), танцювальні етюди для дітей 4–6 років (тематика) – необхідність використання. Музичний матеріал до уроку з дошкільнятами – його підбір, робота з концертмейстером. Приклади декількох уроків – особиста версія уроків студента-практиканта для цієї вікової категорії. Їх підготовка</p>	6	3	3



	та проведення – студент у ролі викладача (перевірка отриманих знань та набуття педагогічних навичок). Аналіз цих уроків.				
5.2.	Уроки хореографії у молодших класах загальноосвітньої школи. Діти першого, другого, третього класу, а також четвертого класу – їх психофізичний розвиток. Специфіка роботи викладача хореографії у загальноосвітній школі. Планування уроків в цих класах. Основні вимоги до побудови уроків, їх ведення. Їх розділи. Використання хореографічного матеріалу. Музичне оформлення уроків для молодших школярів. Самостійна робота студента-практиканта над підготовкою уроків (для кожного класу окремо): “Музика і рух”, “Гімнастика”, комплексних уроків для розвитку здібностей (декілька варіантів) та їх проведення. Детальний аналіз перших спроб педагогічної діяльності. Для ліцейних класів – початкової школи, розробка та проведення уроку з предмета “основи хореографії”. Структура: партерні, ритмічні вправи, вправи і етюди з основ акторської майстерності на увагу та уяву, базові елементи класичного, народно-сценічного, українського танцю. Аналіз, особисті висновки.	6	3		3
5.3.	Робота педагога-організатора танцювального гуртка у загальноосвітній школі. Основні вікові категорії – молодші школярі, діти середнього віку та підлітки. Психофізичні особливості розвитку	4	2		2

	дітей підліткового віку. Основна на- правленість занять, їх організація, ре- пертуар. Участь студента-практиканта у загальних тематично-виховних заходах. Демонстрація особистої практичної ро- боти (танцювальна композиція).				
5.4.	Викладач хореографії у дитячій школі мистецтв, хореографічній школі, сту- дії. Специфіка навчання – комплексне посилення цілого ряду дисциплін спе- ціального циклу: класичного, народно- сценічного, українського танцю, сучас- ного бального, аеробіки (основні групи вправ релаксингу), основ сучасної хорео- графії (можливе використання різних напрямків – street dance – поп, джаз, мо- дери, джаз-фолк, диско, хіп-хоп, елек- трик бугі та інші). Специфіка побудови та ведення уроків у ДШМ: різновікові класи; урахування психофізіологічних особливостей учнів; вимоги щодо спе- цифіки роботи закладу позанкільної освіти. Їх музичне оформлення. Само- стійна робота студента: підготовка уро- ку з аеробіки – його структура, основні розділи, комплекс вправ на розвиток різних груп м'язів (всього 5 базових – від I до III ступеня складності в залежності від особистих фізичних да- них дитини, класу). Проведення однієї частини уроку (на вибір студента – ро- згрів, основна частина або релаксинг). Його аналіз та детальний запис.	6	4	2	

5.5.	<p>Підготовка та проведення уроків студентом-практикантом з предмета "Класичний танець" – різні вікові категорії, рівень підготовки. Термінологія. Частини уроку класичного танцю. Використання основних принципів та методів. Музичне оформлення уроку класичного танцю. Побудова уроку народно-сценічного танцю, українського танцю – відповідно до вікових категорій рівня підготовки. Робота з лексичним матеріалом, матеріалом до музичного оформлення уроку, робота з концертмейстером. Особистий варіант ексцерсису на середині залу (танцювальні комбінації, комбінації технічних вправ, варіанти етюдів різних характерів), а також повного уроку. Його проведення студентом-практикантом. Структурний аналіз. Використання сучасних методик. Можливі варіанти проведення занять з бального сучасного танцю. Розробка етюдів з акторської майстерності для комбінованих уроків. В залежності від напрямку роботи хореографічної студії, школи – розподіл години на дисципліну та її необхідний комплекс. Одночасно студент повинен проявити себе як керівник хореографічного колективу.</p>	8	5	
5.6.	<p>Практична діяльність керівника, балетмейстера-педагога, педагога-репетитора аматорського хореографічного колективу установи культури: будинку, палацу, центру дитячої та</p>	9	5	

	3	<p>конацької творчості, центру дозвілля. Планування занять "Робота в ансамблях різного напрямку". Підготовка до концертної діяльності. Функція педагога-репетитора: практична діяльність студента направлена на відпрацювання окремих фігур танцю, окремих комбінацій, цілої хореографічної композиції. Власні варіанти, прийом комбінування технічних елементів з іншими рухами, їх відпрацювання. За бажанням – робота над створенням хореографічної постановки. Включення її в репертуар для використання у концертній діяльності. Методична розробка та проведення уроків (різні групи) – бажано з класичного, народно-сценічного, українського танцю (залежно від специфіки роботи колективу). Робота з концертмейстером. Відповідність музичного матеріалу.</p>				
4	5.7.	<p>Викладач хореографічних дисциплін в учбовому закладі культури і мистецтв I–II рівня акредитації. Розробка уроків з профільюючих дисциплін спеціального циклу: класичного, народно-сценічного, українського танцю для I–II курсів, проведення частини уроку або його повного варіанту на студентах своєї групи. Варіант методично-розробленого уроку (курсу) за вибором викладача-куратора. Детальний його запис.</p>	6	4	2	

5.8.	Оформлення звітної документації щодо денника педагогічної практики. Фіксація аналізу (обов'язково поурочний план, кожний урок, детальний розбір структури, висновки практичної діяльності), своїх спостережень, вражень. Запис студент-практикант може здійснювати у довільній формі – роздумів, переживань.	6		4	2
	<b>Всього:</b>	<b>82</b>	<b>36</b>	<b>22</b>	<b>24</b>
	<b>Всього:</b>	<b>108</b>			

**Примітка:** виконання всіх завдань педагогічної практики обов'язково контролюється викладачем. Разом з ним студент розробляє уроки різних типів. Якщо викладач вважає за потрібне, під його контролем проходить побудова і аналіз методичної основи уроків. Під час спілкування зі студентом викладач робить свої зауваження, надає відповідні настанови, поради та висловлює свої побажання. Разом з ним студент-практикант виконує роботу над помилками.

# **ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

## **Вступ. Інструктивно-методичне завдання**

Задача діяльності:

- ознайомлення з метою та основними завданнями курсу “Педагогічна практика”;
- формування педагогічних її практичних умінь і навичок майбутнього спеціаліста.

Ознайомлення студентів з основними фазами практики:

**I етап** – адаптація; **II етап** – ідентифікація; **III етап** – самореалізація

## **Розділ I. Ознайомлення з роботою професійних, аматорських хореографічних колективів, театрів**

### **Тема 1.1. Ознайомлення з роботою провідних професійних колективів**

**Задача діяльності – ознайомлення:**

- з професійними колективами різних типів;
- зі структурою керівництва і організацією роботи;
- зі структурою підготовчої роботи (репетиції) та концертною діяльністю;
- з репертуаром (традиційним);
- з організацією процесу створення нового репертуару;
- з рекламними матеріалами.

**Студент повинен вміти:**

- проаналізувати роботу цих професійних колективів;
- зафіксувати у відповідній документації результати своєї споглядально-пізнавальної діяльності.

### **Тема 1.2. Ознайомлення з роботою заслуженого вокально-хореографічного колективу.**

Задача діяльності – ознайомлення, спостереження за:

- організацією підготовчої та концертної діяльності;
- репертуаром;
- специфікою (визначення) роботи балетмейстера (репетитора, постановника) в таких колективах.

### **Тема 1.3. Аматорські ансамблі народного танцю, дорослі та дитячі**

Задача діяльності – ознайомлення з:

- особливостями роботи: організаційної (поповнення складу, планування та облік); навчально-виховної і тренувальної;
- репертуаром, концертною діяльністю.

**Студент повинен вміти:**

- проаналізувати діяльність цих колективів;
- дати порівняльну характеристику;
- визначити спільне й відмінне.

### **Тема 1.4. Ознайомлення з роботою дитячої хореографічної студії, школи – державної та приватної. Різні напрямки роботи.**

Задача діяльності – ознайомлення з:

- специфікою, особливостями організації роботи, навчально-виховного і навчально-тренувального процесу в школах, студіях державної і приватної форми різних напрямків;
- роботою їх підрозділів (особливо приватної форми);
- структурою керівництва, особливостями фінансування;
- вимогами, яким повинен відповідати викладач хореографії в таких студіях, школах, специфікою його роботи;
- з їх творчою діяльністю.

**Студент повинен вміти:**

- аналізувати загальну діяльність позашкільних закладів освіти таких типів;
- звернути увагу на спільне та відмінне в роботі;
- зробити свій аналіз-спостереження.

### **Тема 1.5. Робота професійних і аматорських театрів**

Задача діяльності – ознайомлення з:

- по можливості – вивчення належного репертуару, рекламним матеріалом
- процесом організації репетицій, гастрольної діяльності;
- особливостями роботи театральних колективів різних видів і жанрів;
- специфікою роботи над постановкою;
- можливим фінансуванням.

### **Студент повинен вміти:**

- зробити порівняльний аналіз роботи цих театрів;
- визначити відмінності їх внутрішньої організаційної роботи.

### **Тема 1.6. Балетмейстер у театральному колективі, на телебаченні, на кіностудії**

#### **Задача діяльності – спостереження і ознайомлення:**

- зі специфікою і особливостями роботи балетмейстера;
- з організацією його творчої діяльності.

### **Студент повинен вміти:**

- аналізувати діяльність кожного балетмейстера.
- визначити основні функції, спільне та відмінне творчого процесу
- зробити особистий аналіз-висновок.

### **Тема 1.7. Робота балетмейстера на різного типу майданчиках.**

#### **Його робота в шоу-програмах, шоу-проектах.**

#### **Задача діяльності – спостереження і ознайомлення:**

- за роботою балетмейстера

### **Студент повинен вміти:**

- визначити структуру складності його роботи на такого типу площадках;
- зробити перелік необхідних навичок, які повинен мати хореограф.

### **Тема 1.8. Аналіз-висновок роботи хореографа.**

#### **Задача діяльності:**

- фіксація своїх спостережень, вражень і висновків про діяльність хореографа в установах культури і мистецтва;
- оформлення і перевірка відповідної документації.

## **Розділ II. Ознайомлення з роботою педагога-хореографа в закладах освіти і дошкільних установах, у закладах позашкільної освіти, установах фізкультури й спорту.**

### **Примітка:**

Завдання діяльності, вимоги до вмінь студента аналогічні, як до тем першого розділу.

Цей розділ більш пасивної практики (процес ознайомлення), хоча вже є наявність процесу активізації діяльності студента (складання структурних аналізів, узагальнення – висновків) – поки ще немає ознак процесу активної практики.



## **Розділ III. Організація роботи гуртків, хореографічних колективів аматорського мистецтва**

### **Примітка:**

Цей розділ, який відповідає за активізацію педагогічної практики студента, завдання, розроблені до кожної теми розділу, вже спонукають до активної дії, виконання цих завдань.

Цю практичну діяльність студента можна назвати **активною практикою**.

Активна практична діяльність студента передбачає:

- складання структурних аналізів-висновків про діяльність колективів, установ, закладів тощо;
- ознайомлення з необхідною обліковою документацією, планами, плануванням та устроєм різних установ, закладів, організації та підприємств різної форми фінансування;
- наявність творчого моменту: створення репертуарних планів, формування цікавого репертуару, підбір матеріалу до тематичних занять, комплексних уроків;
- творчий процес по створенню рекламної продукції;
- удосконалення набутих умінь, отримання додаткових знань (творчої та організаційної роботи) під час розробки, положень щодо організації та проведення фестивалів, конкурсів;
- вироблення чітких переконань в області професійної діяльності, створення базового підґрунтя для роботи (керівник, балетмейстер, педагог);
- вміння аналізувати виконану роботу, створення перспективних організаційних планів.

## **Розділ IV. Формування знань, умінь**

### **Тема 4.1. Поняття “феномену обдарованості”. Сприймання в структурі художньої обдарованості. Особистості сприйняття мистецтва**

Реалізація потенціалу – “переведення” її життєвих, мистецьких вражень, її естетичного запасу в конкретний результат або художній образ – продукт, ще точніше – твір якогось виду мистецтва. Сприймання – множина результатів. Інтерпретація.

Психомоторні риси особистості – швидкість, активність, спрямованість. “переведення” вражень в художній образ як реалізація внутрішньої потреби. Художнє сприймання – основа своєрідності, оригінальності, нестандартності результату творчої діяльності. Художнє сприймання – це умова, інструмент, “механізм”. Характеристики сприймання: творчий характер єдності “емоцій” та “рацій”, оцінковість сприймання, цілісність осягнення та інтерпретації художнього образу твору. Розкриття творчого потенціалу дитини, осягнення цілісної картини – образу світу.

Особливості сприйняття мистецтва художньо обдарованими дітьми. Співвідношення між собою компонентів: увага, “емоцій”, “рацій”. Порівняння цього співвідношення у особистостей різного рівня обдарованості.

#### **Тема 4.2. Організація змістовного наповнення занять мистецтвом.**

##### **Особливості прояву у дітей здібностей до сценічної творчості**

Театральна обдарованість – дитяча діяльність по всіх напрямках мистецької палітри, є професійною необхідністю.

Необхідність самопізнання та самооцінки як одна з умов розвитку художнього сприйняття. Прояви театральної обдарованості у взаємодії: духовної сфери, багатства ціннісних орієнтацій особистості, “синтетичності”, художнього сприйняття-бачення світу і мистецтва, акторського апарату, специфічного в кожній сфері театральної творчості.

Орієнтовна схема рекомендацій щодо діагностики та розвитку театральної обдарованості:

1. – Кригерії. 2. – Показник. 3. – Умови виявлення.

1. Духовна розвиненість (критерії).
2. Індивідуальна рефлексія відповідно віковим можливостям (показник).
3. Лонгітюдне спостереження в різноманітних життєвих ситуаціях (умова уявлення).
1. Бажання проявити себе в конкретному різновиді театральної творчості та в театральній діяльності загалом.
2. Активність, усвідомленість, прагнення конкретної діяльності; стійкість прагнення.
3. Спостереження, бесіди з дітьми та батьками на всіх вікових етапах.

1. Інтегративність художніх здібностей.
2. Цілісність сприймання театру та інших мистецтв; цілісність прояву на рівні реалізації задуму.
3. Бесіди, анкетування, вивчення реакції поведінки на донавчальному етапі. Вправи тестування, спостереження в процесі навчання.
  1. Перебіг психічних процесів (включеність уваги, спостережливість, пам'ять, інтуїція, фантазія, уява).
  2. Рівень емоційності, оригінальності, нестандартності бачення світу, інтерпретації життєвого та мистецького матеріалу, переведення досвіду в активну дію.
  3. Вправи – тестування на донавчальному етапі; спостереження в процесі навчання.
    1. Акторський апарат.
    2. Оцінка фізичних даних відповідно до конкретного різновиду театральної творчості та перспективності їх розвитку.
    3. Вправи-тести на донавчальному етапі, які доповнюються подальшим спостереженням.

Враховання моменту при застосуванні означених критеріїв та показників: вік дитини; деякі характеристики, важливі на всіх етапах: стійкість уваги, спостережливість, мимічна, пластична виразність, значення слухової, здорової, рухової координації.

Прояв інших характеристик враховувати на донавчальному процесі діяльності.

Інтегрованість художньої обдарованості, посиленій її прояв – при системності, взаємозв'язку застосування усіх критеріїв та показників у процесі ідентифікації – при першій зустрічі з дитиною, в процесі творчості.

### **Тема 4.3. Педагогічний вплив на розвиток дитячої обдарованості**

Шляхи педагогічного впливу, при яких здійснюється виявлення театральної обдарованості:

- розв'язання загальновиховних завдань, пов'язаних з формуванням ціннісних позицій дитини; розкриття в дитині здатності до духовної рефлексії;
- пізнання дитиною власного "я";
- вміння оцінювати себе в стосунках з іншими людьми;

- пізнання дитиною “іншого”, тобто пробудження в ній емпатії, співчуття, співпереживання, готовності до співдії;
- осмислення життєвих явищ через хореографічне мистецтво.

#### Тема 4.4. Поліхудожність – напрям розвитку художнього таланту.

##### Поліхудожнє виховання дітей-танцівників

Поліхудожній розвиток особистості – підґрунтя для інтегративності таланту:

- загальноестетичний розвиток засобами різних мистецтв – удосконалення сприймання, накопичення досвіду мистецьких вражень, теоретичних відомостей, усвідомлення цілісності художньої картини світу;
- спрямованість завдання з освоєння мови різних мистецтв на удосконалення сценічної майстерності (створення хореографічного тексту як узагальненого “прочитання” типових реальних рухів).

Організація завдань – розвиток художнього сприймання. Хореографія – танцювальне мистецтво загалом, як таке, що ґрунтується на музично організованих, умовних, образно-виразних рухах людського тіла, як своєрідне художнє висловлювання, створення художнього образу за допомогою специфічних пластичних інтонацій. Основа пластичної інтонації – перебіг емоцій, почуттів людини, що стають “видимими”, реальними через жести, рухи, міміку. Органіка музичного і хореографічного. Хореографічна обдарованість, перша її ознака – здатність відчувати єдність музичного і пластичного інтонування.

Суттєва складова, органічний засіб виявлення таланту танцівника – необхідні фізичні дані.

Поліхудожній розвиток танцівника – домінанта пластичних можливостей і музичних здібностей з рівноцінними вимогами, своєрідне “зчеплення” музики і пластики – визначальний напрям розвитку хореографічного таланту.

Виявлення й розвиток хореографічної обдарованості – музично-пластичний комплекс – зумовлюється самою природою хореографічної творчості. Основна мета – духовний розвиток особистості.

Завдання уроків хореографії: розвинути здатність дитини відчувати образну та “формальну” спорідненість музики та пластики, здатність переведення музичної образності в пластичну, інформувати про

те, як цілісно підходити до створення танцю, цілісно бачити – сприймати – інтерпретувати багатогранний, синтетичний, поліхудожній хореографічний образ.

Складне питання – тяжіння до “програмного”, “сюжетного”, втілення будь-якої інтонації (природне для раннього віку). Пояснення “програмного прочитання” – змістовне навантаження хореографічної лексики.

Лексика – це реальні рухи людини: її національної, вікової, соціальної виразності.

Два паралельні напрямки розвитку хореографічного таланту:

- формування сприйняття образотворчого мистецтва, як самостійного, загального набуття знань в даній сфері мистецтва;
- виховання специфічного бачення сценографії, як зорового рішення музично-пластичного інтонаційного образу. Хореографічне дійство – взаємодія різних видів художньої творчості.

#### **Тема 4.5. Основні вікові категорії. Психологічні особливості розвитку дітей різного віку**

Розподіл на категорії. Характеристика та перелік особливостей розвитку дітей різного віку.

#### **Тема 4.6. Принципи, методи та форми навчання. Їх різноманітність.**

Визначення та перелік принципів, методів і форм, які використовуються у хореографічному навчанні. Необхідність їх використання – аргументований доказ.

#### **Тем 4.7, 4.8. Навчально-виховна та навчально-тренувальна робота. Специфіка її організації в аматорських хореографічних колективах. Ознайомлення з планом.**

**Задача діяльності – ознайомлення:**

- зі специфікою організації навчально-виховного та навчально-тренувального процесу в аматорських хореографічних колективах установ культури і спорту;
- з його організацією в класах, групах закладів освіти, навчальних закладах I–II рівня акредитації, в хореографічних школах, громадських організаціях та на підприємствах (державних і приватних);
- з організацією виховної роботи керівника, викладача, індивідуальними методиками роботи, методикою організації учнів на уроці.

### **Студент повинен вміти:**

- аналізувати процес організації цих розділів роботи в різних установах та закладах;
- зробити структурний та порівняльний аналіз її організації.

### **Тема 4.9. Відвідування студентом-практикантом уроків з хореографії, виховних годин тощо**

#### **Задача діяльності:**

- отримання додаткових знань для використання їх у своїй професійній діяльності;
- спостереження і вивчення поведінки учнів, взаємодії окремого індивіду в колективі.

### **Студент повинен вміти:**

- скласти на основі особистих спостережень, набутих вражень психолого-педагогічну характеристику групи, класу, колективу або окремого учня;
- провести захід, в основі якого – виховна функція.

### **Розділ V. Формування практичних (професійних) умінь та навичок. Практична діяльність студента**

*Примітка:* Це розділ активної практики студента. В процесі його практичної діяльності і формуються належні професійні уміння, навички майбутнього молодого спеціаліста.

Всі теми розділу направлені саме на їх формування і закріплення в практичній діяльності. Це комплекс отриманих, набутих знань, умінь та навичок педагогічних і хореографічних.

Практичне виконання завдань даного розділу вимагає від студента відповідних вмінь. А саме:

- самостійно, залежно від розділу теми та її завдання, розробити уроки з хореографії (комплекс дисциплін професійного циклу) з використанням сучасних методик. Їх структура повинна залежати від специфіки роботи хореографічного колективу, установи або закладу, віку учасників, їх психофізичних особливостей, природних даних до занять хореографією;
- працювати з хореографічним і музичним матеріалом (його підбір до уроків);
- скласти схеми психологічної характеристики колективу, класу, окремого учня;

- зробити структурний аналіз складених уроків, їх частин з обов'язковою детальною фіксацією у щоденнику педагогічної практики, аналіз-порівняння тощо;
- зробити висновки своєї педагогічної й практичної діяльності тощо.

#### **Схема психолого-педагогічної характеристики групи, класу і колективу.**

1. Загальні відомості про колектив, групу, клас (з них хлопців і дівчат), віковий склад, коли і як клас був сформований.
2. Організаційна єдність групи, класу, колективу:
  - а) колектив, група, клас є єдиним цілим чи складається з окремих угруповань;
  - б) ступінь згуртованості;
  - г) як вирішується питання взаємодопомоги.
3. Цінності колективу, групи, класу:
  - а) рівень громадянської зрілості учнів;
  - б) духовні цінності і пріоритетні цінності;
  - г) які моральні якості цінуються і які засуджуються.
4. Інтелектуальна єдність колективу, групи, класу:
  - а) характеристика успішності;
  - б) критика і самокритика.
5. Емоційна єдність колективу, групи, класу:
  - а) якні настрії переважає;
  - б) чи хвилюють учнів класні невдачі і перемоги;
  - г) чи контролюють учні свої емоції.
6. Викладач, керівник: його авторитет серед учнів, вплив на колектив, групу, клас, знання психології учнів.
7. Загальні висновки:
  - а) рівень розвитку;
  - б) характер загального емоційного клімату (бадьорий, життєрадісний, інертний);
  - в) характер дисциплінованості;
  - г) пропозиції та рекомендації щодо подальшої роботи з колективом, групою, класом.

## Складові педагогічної майстерності

1. Професійні знання:
  - а) глибокі знання свого предмета, вільне володіння ними без опори на конспект;
  - б) знання методики викладання свого предмета;
  - в) знання методики та принципів і методів виховання та навчання;
  - г) знання психології (вікових та індивідуальних особливостей учнів, особливостей їх мислення);
2. Культура педагогічної поведінки:
  - а) вміння вислуховувати співрозмовника;
  - б) вміння першим встановити контакт з іншою людиною;
  - г) вміння орієнтуватися в будь-якій ситуації;
  - д) вміння бачити і розуміти реакцію слухачів;
  - е) вміння зацікавити, захопити слухачів виступом;
  - е) вміння переконувати, впливати на поведінку та діяльність учнів;
  - е) самовладання, витримка тощо.
3. Культура мови:
  - а) граматична правильність мови;
  - б) виразність і образність мови;
  - г) ораторські уміння (красномовність);
  - г) гучність голосу, правильно обрана сила голосу;
  - д) чітка дикція;
  - е) дотримання необхідного темпу мови.
4. Саморегуляція. Вміння:
  - знімати хвилювання;
  - переборювати власну нерішучість;
  - стримувати себе у стресових ситуаціях;
  - створювати необхідний настрій.
5. Культура зовнішнього вигляду:
  - а) постава пряма, сидіти прямо, руки вільно лежать на стегні;
  - б) одяг охайний, скромний, згармонований, який відповідає умовам занять на праці;
  - г) взуття охайне і чисте;
  - г) зачіска охайна;



- д) міміка спокійна, з виразом доброзичливості, впевненості, погляд направлений на співрозмовника;
- е) пантоміміка природна, органічна, доречні жести, хода ритмічна і легка, відсутність метушливості та знервованості.

#### **Схема аналізу уроку**

1. Аналіз сформульованої мети та організації дій учнів для її сприйняття.
2. Аналіз успішного досягнення мети: відповідність програмі, повнота, глибина, науковість, зв'язок із сучасністю, життєвим досвідом вихованців, міжпредметні зв'язки.
3. Аналіз методів і прийомів навчання: розвиток пізнавальної діяльності вихованців, творчого мислення, уяви, візуального сприйняття, індивідуальний підхід до учнів, зворотний зв'язок, оцінка діяльності учнів.
4. Аналіз діяльності практиканта: знання матеріалу, уміння володіти класом, організувати його для роботи, формувати творчий інтерес, увагу, індивідуальний підхід до окремих учнів, стиль, тон, такт, зовнішній вигляд, культура мови.
5. Діяльність учнів: дії учнів для досягнення мети, дисципліна, відношення до вчителя, інтерес до творчої діяльності.
6. Аналіз організаційного аспекту: обладнання, виконання санітарно-гігієнічного режиму.
7. Результати уроку: чи досягнуто мету, чи були оптимальними шляхи її досягнення.

#### **Форма звітності за педагогічну практику**

1. Кожен студент, перебуваючи на практиці, користується програмою з педагогічної практики і календарно-тематичними планами.
2. Кожен студент, перебуваючи на практиці, складає індивідуальний план роботи на період практики на основі програми педпрактики, завдань практики та на основі плану роботи бази практики, який затверджується керівником бази практики і погоджується з керівником практики по спеціальності за формою.
3. Практикант систематично веде щоденник педагогічних спостережень, де записує відомості про виховну роботу, аналізує уроки, які відвідав та провів, записує особисті враження та ставлення до явищ, які спостерігав.
4. Після закінчення практики студент подає звітну документацію.

### Перелік звітної документації

1. Індивідуальний план роботи.
2. Щоденник практики.
3. План-конспект проведених уроків.
4. Конспект бесіди на задану тему або план-конспект виховної роботи.
5. Психолого-педагогічна характеристика учня.
6. Психолого-педагогічна характеристика групи, класу, колективу.

### Титульна сторінка щоденника:

#### Щоденник

педагогічних спостережень студента \_\_\_\_\_ курсу \_\_\_\_\_ групи  
спеціалізації “ Народна хореографія”  
(назва училища)

(прізвище, ім'я, по батькові)

\_\_\_\_\_ семестр 200\_\_ – 200\_\_ навчального року

На першій сторінці щоденника записується:

1. Назва бази практики, її адреса, телефон;
2. Прізвище, ім'я, по батькові директора, завуча, класного керівника, вчителя народно-сценічного танцю.

Щоденник розпочато \_\_\_\_\_

Щоденник закінчено \_\_\_\_\_

#### Схема ведення щоденника

Дата	Години	Зміст та аналіз проведеної роботи	Підпис керівника практики
1	2	3	4

## Робоча програма переддипломної практики спеціальності 5.02020201 “Хореографія”

Переддипломна (виробнича) практика – це поглиблення та закріплення теоретичних знань та практичних умінь і навичок отриманих студентами на заняттях з основних дисциплін циклу фундаментальної професійно-орієнтованої підготовки.

Є завершальною фазою практичної підготовки молодшого спеціаліста – етапом самореалізації випускника в конкретних виробничих умовах і визначає рівень його компетентності як майбутнього фахівця.

Мета виробничої практики:

1. Підготовка кваліфікованих фахівців у галузі народного хореографічного мистецтва:
  - Керівників аматорського хореографічного колективу з опануванням функцій керівника-організатора, балетмейстера-постановника.
  - Викладачів.
  - Артистів ансамблю народного танцю.
2. Закріплення теоретичних знань, які були отримані в процесі навчання.
3. Формування у студента професійного вміння у конкретних виробничих умовах.
4. Оволодіння сучасними методами, прийомами, формами організації своєї діяльності в галузі майбутньої спеціальності.

Цей вид практики студента проводиться з відривом від занять. Термін проходження та кількість визначених на неї годин – згідно з планом.

### Бюджет часу

Загальний обсяг годин	Самостійна робота	Час проведення	Місце проведення	Форма підсумкового контролю
216	216	VII	Бази практики	Диференційований залік

## **Функції керівництва баз практики щодо організації практики студентів**

### ***Адміністрація бази практики:***

- призначає керівника практики з числа найбільш досвідчених працівників;
- створює належні умови для проходження виробничої практики студентами, організовує цей процес і здійснює контроль та виконання його у відповідності з положенням про проведення практики студентів ВНЗ України і програмами спеціалізації;
- вносить необхідні зміни до програми практики, якщо є необхідність, погодивши їх з керівником практики від предметно-циклових комісій;
- забезпечує виконання завдань, передбачених програмою, у відповідності з кваліфікацією студентів;
- не допускає використання студентів-практикантів на роботах, не передбачених програмою практики;
- надає студентам всю необхідну документацію для навчальної роботи та залікових вимог.

### ***Керівник бази практики:***

- створює всі умови для проходження студентами практики з фаху і є інструктором їх професійної діяльності;
- надає можливість майбутнім фахівцям продемонструвати свої знання та набуті уміння, навички на практиці як:
  - керівника-організатора аматорського хореографічного колективу;
  - викладача, викладача-репетитора;
  - балетмейстера-постановника (артиста);
- консулює практикантів з організаційних питань;
- забезпечує участь студентів-практикантів у семінарах, конференціях, нарадах з наданням їм права виступів;
- здійснює поточний розподіл щоденних завдань у відповідності з індивідуальним планом, контролює і оцінює їх виконання, вносячи свої зауваження (до щоденника);
- стежить за дотриманням норм праці;
- інформує керівника практики від училища про негативні явища, якщо такі мали місце в процесі роботи зі студентом;

- вносить пропозиції щодо покращення організації практики і вдосконалення її програми, враховуючи потреби студентів;
- складає наприкінці терміну переддипломної практики характеристику-аналіз безпосереднього спостереження за діяльністю студента-практиканта, в якій визначає:
  - рівень теоретичної підготовки;
  - обсяг практичних навичок;
  - уміння застосовувати знання та професійні навички в конкретних виробничих умовах;
  - ставлення до обраної спеціальності;
  - ініціативність і професійну допитливість;
  - дисциплінованість;
  - характерні риси творчої особистості, її індивідуальність;
  - схильність до новачій;
  - якість виконання програми практики;
- завіряє звіт студента, характеристику-аналіз. Бажано, як варіант документації з фаху, – щоденник;
- обов'язково забезпечує студенту наявність усіх необхідних методичних матеріалів та творчих додатків.

*Примітка:* адміністрація бази практики має право тимчасово заарховувати практикантів на вакантні посади з оплатою згідно з тарифікацією за умови виконання ними програми переддипломної (виробничої) практики.

## **ФУНКЦІЇ КЕРІВНИКА ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ ВІД НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ**

Керівник бази практики зі спеціалізації призначається адміністрацією навчального закладу і несе відповідність у цілому за програму переддипломної практики. Це обов'язково викладач дисциплін спеціального циклу, який є координатором проходження практики студентом між базою виробничої практики і вищим навчальним закладом.

На загальне керівництво і консультації викладачу (керівнику) за учбовим планом надається **18 годин**. Має певні завдання: фіксувати, контролювати, спостерігати за студентом у ході всієї практики та бути відповідальним за процес професійного становлення студента.

Куратор переддипломної практики з фаху надає, якщо потрібно, необхідні вказівки:

- бере участь у конференції щодо проходження переддипломної практики;
- у проведенні заходів з організаційної та виховної роботи;
- у підборі матеріалів до навчально-виховної роботи;
- надає методичну допомогу, необхідну студенту-практиканту в процесі складання ним особистих уроків з фахових дисциплін;
- методичну допомогу у проведенні бесід з учасниками колективу, оформлені відповідної документації;
- перевіряє наявність відповідних документів (методичних і творчих);
- рецензує звіт про проходження практики,
- виставляє оцінку;
- бере участь у заліку.

### **Організація практики.**

Робота студентів-практикантів регламентується положенням, затвердженим наказом Міністерства освіти України № 93 від 08.04.1993 про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України.

Керівниками практики зі спеціалізації призначаються викладачі предметно-циклових комісій. Згідно зі Стандартом вищої школи, загальне керівництво практично здійснюють заступники директора. Викладач, відповідальний за проведення практики, не пізніше як за 5 днів повідомляє студентів-практикантів про місце і термін проходження практики.

Керівник-куратор від предметно-циклової комісії відвідує бази проходження практики, щоб ознайомитися з їх умовами та можливостями, вирішує всі організаційні питання, враховує зауваження для внесення коректив у програму практики та індивідуальний план-графік студента. Розподіл студентів на бази практики здійснюється спеціалізаціями. При цьому враховується індивідуальна підготовка студентів і по можливості – їх бажання.

Своєчасно відбуваються інструктажі та консультації про особливості практики на конкретних базах, методи виконання певних завдань з фаху, правила оформлення необхідної документації, дотримання техніки безпеки тощо.

Робота кожного студента-практиканта здійснюється індивідуальним планом-графіком, складеним на основі загальної програми практики з урахуванням завдань і планів з фаху та вимог до їх виконання, а також нормативів часу баз практики. Зміст і обсяг виконаної роботи з детальним описом виконаних завдань фіксується у щоденник практиканта. В книзі робочого дня керівник бази записує до щоденника свої зауваження і завіряє їх підписом.

Базами переддипломної (виробничої) практики можуть бути:

- професійні та аматорські хореографічні, фольклорні, вокально-хореографічні колективи;
- центри народної творчості (міські й обласні);
- клубні заклади районі, міські, базові сільські;
- центри дозвілля, естетичного виховання;
- палаци і будинки дитячої та юнацької творчості (Київ та область), будинки культури;
- професійні та аматорські театри різних видів і жанрів;
- заклади освіти та установи загальної дошкільної й позашкільної освіти;
- установи культури і спорту та інші – всі ті, які спроможні створити відповідні умови для повного виконання завдань практики. Бажаємо, щоб це були заслужені, народні або зразкові колективи, які діють у даному місці чи місцевості.

### **Обов'язки студента-практиканта**

Під час проходження практики студент повинен:

- узгоджувати свою роботу з керівником бази практики;
- виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку;
- дотримуватись правил техніки безпеки;
- виконувати завдання, передбачені програмою практики та індивідуальним планом;
- систематично фіксувати в щоденнику зі спеціалізації обсяг виконаної роботи, її зміст та методику виконання – ретельно, конкретно по датах робочих днів;
- своєчасно підготувати конспект усіх необхідних документів для здачі диференційованого звіту;
- пропагувати свою майбутню професію, сприяти формуванню контингенту абітурієнтів зі спеціалізації “ Народна хореографія”.

Студент при проходженні практики зобов'язаний:

- до її початку одержати від керівника, який займається загальними питаннями проходження виробничої практики студентами всіх відділів, та викладача-куратора зі спеціалізації, закріплених за ним, інструктаж про порядок проходження практики та оформлення необхідних документів і матеріалів;
- свосчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання програми зі спеціалізації, розробленою предметно-цикловою комісією;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- після проходження виробничої практики представити такі документи:
  - а) характеристику з бази практики від керівника (завірену круглою печаткою) із пропозицією з приводу оцінки;
  - б) індивідуальний план роботи практиканта (складається на основі програми-пам'ятки та плану роботи закладу);
  - в) звіт про виконану роботу (загальний опис виконаної роботи, аналіз її ефективності та якості, висловлюються відповідні пропозиції) за підписом студента. Індивідуальний план та звіт затверджується керівником бази практики;
  - г) зразки ділової, фінансової, творчої документації та творчі додатки (фотографії, буклети, відеоматеріали та ін.). Ці документи здати у триденний строк після закінчення практики.

## **ЗМІСТ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ**

Програма (виробничої) переддипломної практики передбачає активну діяльність студента в цей період.

1. Загальне знайомство з базою практики.
2. Ознайомлення з функціями, завданнями та структурою управління бази практики, їх матеріально-технічною базою: кількість приміщень, їх стан, ренегіційні хореографічні зали, кімнати для занять інших колективів, актові або глядацькі зали, кімнати для переодягання, музичні інструменти, костюми тощо. Техніка безпеки.
3. Аналіз складу трудового колективу (управління, за штатом, за контрактною основою, поза штатом, їх освіта, досвід роботи).



4. Ознайомлення з діловою документацією базової установи (плани роботи, звіти, акти, договори, накази, творчі угоди і концертні програми).

5. Аналіз особливостей фінансової діяльності (бюджетна основа, платні послуги).

6. Знайомство з роботою конкретного хореографічного колективу, гуртка, групи, класу, його керівництвом, специфікою, методами і прийомами організації роботи, орієнтовно-тематичними і перспективними планами роботи, журналами обліку, репертуаром, навчально-виховною, репетиційною та концертною діяльністю. Бажано, щоб колектив був народного танцю, класичного, але можливі варіанти колективів інших напрямків та стилів, які мають більш масовий характер.

7. Відвідування занять інших творчих колективів. Загальна картина спостереження – організація роботи, структура занять. Інформаційна характеристика – репертуар, творча діяльність.

8. Вивчення творчих зв'язків базового закладу і колективу з іншими установами, колективами, які працюють у сфері культури і мистецтва, освіти, дозвілля і спорту (районні, міські, міжміські, міжнародні).

9. Участь у виробничих зборах, конференціях установи та колективу.

10. Безпосередня демонстрація своїх професійних умінь і навичок як керівника-організатора хореографічного колективу, викладача, репетитора (різних вікових категорій), виконавця:

- бути наставником та вихователем, помічником у життєво необхідних ситуаціях;
- систематично бути присутнім на заняттях колективу (групові, індивідуальні, репетиції номерів малої та сольної форми, зведені і генеральні репетиції перед виступом тощо);
- постійно надавати допомогу художньому керівнику в організації навчального процесу, концертної діяльності;
- продемонструвати вміння відпрацьовувати окремі фігури танцю або всю композицію. Продемонструвати набуті навички з дисципліни "ансамбль";
- самостійно складати, проводити хоча б декілька уроків з народно-сценічного, класичного танцю, комплексних уроків для молодших груп розвиваючого й формуючого характеру та уроків іншого напрямлення. Обов'язково слід дотримуватись таких правил:

- урахування специфіки роботи колективу;
- збереження всіх необхідних структурних частин побудови уроку (ехегісе біля станка та на середній залу);
- обов'язкове врахування вікових та психологічних особливостей розвитку особистості (так як база практики – це перш за все дитячі аматорські колективи, відділення шкіл мистецтв, класи з хореографії закладів освіти, групи розвитку здібностей дітей дошкільного віку);
- необхідність, логічність, наступність, послідовність, ефективність і результативність;
- орієнтація на використання традиційних та інноваційних прийомів і методів у роботі;
- наочність;
- наявність творчого моменту;
- проявити себе як творчу особистість, продемонструвати потенціал фантазії, необхідний для балетмейстера-постановника хореографічних композицій та режисера концертних програм;
- здійснити постановку двох сюжетних номерів великої форми та одного сольного номеру або танцю малої форми. Якщо колектив вокально-хореографічний, то створити декілька вокально-хореографічних композицій. Обов'язкова умова при їх створенні – урахування специфіки побудови таких композицій. Якщо базою практики є:
  - професійний або аматорський театр – у такому разі здійснити короткочасні тематичні танцювальні постановки, дефіле;
  - фольклорний аматорський або професійний колектив – здійснити постановку розвиненого танцювального дійства (хореографія, вокал, музичні інструменти, можливо – слово). Бажано, щоб дійство мало обрядовий характер.
- зробити детальний опис та художнє оформлення здійснених постановок:
  - лібрето;
  - ідейно-тематичний план;
  - аналіз драматургії;
  - час і місце дії;
  - дійові особи та виконавці, характеристика дійових осіб;

- ескіз костюмів, бутафорія та реквізит;
- музичний супровід до танцю або фонограма, по можливості – відеозапис композиції.
- виступити перед глядачами з особисто здійсненими хореографічними постановками;
- проводити серед учасників колективу (дитячого) профорієнтаційну роботу щодо вступу в училище;
- систематично вести документацію з практики;
- участь у виховній роботі (культпоходи, бесіди та інше);
- участь у створенні сценарних матеріалів концертних програм, рекламної продукції та створення сценарно-композиційних планів майбутніх своїх постановок;
- здійснити подетальний структурний запис усіх складових уроків;
- безпосередня демонстрація своїх професійних умінь та навичок як виконавця (наочний показ на уроках, виступ у концертних програмах);
- аналіз діяльності бази практики по збереженню національної культури (проведення свят, обрядів, фестивалів, просвітницька діяльність).

## **РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ**

1. Студент повинен усвідомити, що переддипломна (виробнича) практика – це спроба самореалізації в умовах діяльності конкретного хореографічного колективу, групи, класу в установах культури і мистецтв, закладів освіти різного типу, організації та підприємства.

2. До початку практики студент одержує завдання та викладача-куратора з фаху.

3. Студент починає свою переддипломну (виробничу) практику безпосередньо на базі конкретної установи, закладу, громадської й творчої організації та підприємства із:

- а) знайомства з керівником-куратором,
- б) складання індивідуального плану роботи,
- в) визначення графіку свого робочого часу.

4. Під час практики студент вивчає специфіку, особливості бази практики та враховує їх при виконанні завдань по спеціалізації.

5. Студент використовує всі можливості демонстрації своїх творчих знань та професійних практичних умінь з дисциплін спеціального циклу, педагогіки та вікової психології.

6. Студент спробує свою готовність до співпраці в колективі (проявляє культуру ділового спілкування, поведінки, вчинків).

7. За всіма методичними порадами студент звертається до викладача з педагогічної практики, який є і керівником практики зі спеціалізації від навчального закладу, закріпленням за ним на весь період переддипломної (виробничої) практики.

### **СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТА ЗА ПІДСУМКАМИ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (ВИРОБНИЧОЇ) ПРАКТИКИ**

1. Студент-практикант має підтвердити набуту підготовку під час проходження НППС із фаху безпосередньо в хореографічних колективах, студіях, групах та класах закладів культури та освіти.
2. Студентам надається можливість виконати прямі обов'язки:
  - керівника-організатора танцювального колективу, гуртка;
  - викладача хореографії в групах та класах;
  - педагога окремих груп та педагога-репетитора;
  - балетмейстера-постановника.відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики, та продемонструвати різними методами свою компетентність.
3. До оцінки компетентності випускника входять різного типу докази:
  - а) аналіз безпосереднього спостереження за діяльністю практиканта (характеристика з бази практики);
  - б) виконання завдань практики (з урахуванням висновків керівника-куратора);
  - в) самоаналіз студента про придбання задовільного стандарту професіоналізму (звіт студента);
  - г) наявність методичного матеріалу і творчих додатків (зразки ділової та фінансової документації, посадові інструкції..., плани робіт, звіти, сценарії загальних тематичних заходів, видовищно-театралізованих і концертних програм, афіші, запрошення, програмки, буклети з фотографіями та характеристикою діяльності

хореографічного аматорського або професійного колективу, гуртка...

Всі документи повинні бути підписані керівником бази практики та завірені печаткою.

1. Формою оцінювання компетентності майбутнього спеціаліста є диференційований залік з оцінкою “відмінно”, “добре”, “задовільно”.  
Складовими елементами заліку є:
  - а) співбесіда за матеріалами практики;
  - б) якість звіту і творчих додатків;
  - в) визначення рівня компетентності випускника за основними професійними функціями (див. схему № 1).

Студентам, які не виконали програмних вимог за хворобою, призначається повторна практика. Вона встановлюється на повний термін певного виду практики, або його частину із визначенням в разі необхідності нової бази проходження практики.

2. Оцінка за переддипломну (виробничу) практику вноситься до диплому студента та враховується на державних іспитах.

### **Установи в сфері культури, мистецтва, освіти, спорту, як основа творчих взаємовідносин організації ННПС**

- Обласний центр народної творчості.
- Районні, міські, базові сільські клубні заклади.
- Будинки культури різних систем і відомств.
- Центри дозвілля, естетичного виховання дітей та юнацтва (місто та область), парки культури і відпочинку.
- Театри, театральні антрепризи різних напрямків та стилів (професійні, аматорські).
- Палаці творчості дітей та юнацтва.
- Філармонії, музеї, виставкові зали.
- Обласні бібліотеки для дітей та юнацтва.
- Молодіжний центр праці.
- Громадські організації міста та області.
- Управління з фізичної культури і спорту.
- Інформаційний центр з проблем алкоголю та наркотиків.
- Управління у сфері сім'ї та молоді.

- Національні культурні комплекси.
- Інтелектуально-розважальні програми телебачення.
- Різні заклади освіти та установи дошкільної, позашкільної освіти: школи мистецтв, музичні, спортивні і художні школи, хореографічні, вокально-хореографічні, театральні студії, спортивні і танцювальні асоціації (державні та приватні).
- Професійні та аматорські фольклорні хореографічні, вокально-хореографічні колективи.

**НАПРАВЛЕННЯ**

Студент(ка) \_\_\_\_\_ денного відділення

Спеціалізації \_\_\_\_\_

(прізвище, ім'я та по батькові)

направляється для проходження переддипломної практики

(дата)

на базі \_\_\_\_\_

(назва установи, організації, колективу)

Підпис директора \_\_\_\_\_

(назва навчального закладу)

Направлення вислати за адресою \_\_\_\_\_

**ПОВІДОМЛЕННЯ**

Студент(ка) \_\_\_\_\_

курсу

спеціальність \_\_\_\_\_

(назва закладу культури)

"\_\_\_" \_\_\_\_\_ 2008 р. Приступив(ла) до проходження практики програми.

Керівником практики від закладу культури призначений (а)

(прізвище, ім'я та по батькові)

посада \_\_\_\_\_

**М.П.**

(підпис)

(прізвище)





а) **ЗВІТ ПРО ПРАКТИКУ**

Студента(тки) \_\_\_\_\_

(прізвище, ім'я, по батькові) \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ курсу \_\_\_\_\_ групи \_\_\_\_\_

спеціальність \_\_\_\_\_

Вид практики \_\_\_\_\_

Терміни: з \_\_\_\_\_ по \_\_\_\_\_

База практики \_\_\_\_\_

Керівник від бази практики \_\_\_\_\_

(прізвище, ім'я, по батькові, звання, посада)

Керівник від спеціальності \_\_\_\_\_

(прізвище, ім'я, по батькові, звання, посада)

## б) Вимоги до звіту "Звіт про практику"

1. Загальна характеристика базового закладу (колективу).
2. Опис виконаної роботи та її аналіз з викладом вивченого досвіду підготовки, організації та проведення.
3. Висновки та пропозиції посилення ефективності практики.
4. Обсяг звіту: 2–3 сторінки машинописного тексту.

У звіті практикант аналізує виконання програми практики, подає свої зауваження, робить висновки та пропозиції: позитивні сторони практики та недоліки, які спостерігав у ході практики. У кінці звіту практикант проставляє дату його складання, свій підпис.

Погоджено:

Затверджую:

Керівник практики зі спеціалізації

Керівник бази практики

\_\_\_\_\_

(підпис, прізвище та ініціали)

\_\_\_\_\_

(підпис, прізвище та ініціали)

“ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 200 р. “ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 200 р.

**Індивідуальний план**  
**педагогічної практики**  
 студента (ки) \_\_\_\_\_ курсу \_\_\_\_\_ групи  
 (назва училища)

\_\_\_\_\_

(Прізвище, ім'я та по батькові)

“ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 200 р. по “ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 200 р.

Дата	Години	Зміст роботи	Завдання

Підпис практиканта

## ЛІТЕРАТУРА

### Розділ педагогічної практики:

1. Закон України "Про вищу освіту" Міністерства освіти і науки України / За ред. Хоменко М. П. – К., 2004.
2. Стандарт вищої освіти Міністерства освіти і науки України. – Київ.
3. Організація навчально-виховного процесу. Досвід роботи навчальних закладів I–II рівня акредитації / За ред. Хоменко М. П. – К., 2004.
4. Амонашвили Ш. А. Психологические основы педагогики и сотрудничества. – К., 1991.
5. Бабанський Ю. К. Педагогика. – М., 1988.
6. Батищев Г. С. Особенности культуры глубинного общения. – 1995. – № 12.
7. Бех І. Д. Особистісно-зорієнтоване виховання. – К.: ІЗМП, 1998.
8. Богдалев А. А. Восприятие человека человеком. – Л.: ЛГУ, 1965.
9. Болгарина В. С. Батьки і діти: єдина мета // Журнал для бабків. – 1999. – № 1.
10. Буїнов О. І. Дейкун Д. І. Диференціація навчання учнів у загальноосвітніх школах. – К., 1992.
11. Взаимодействие и интеграция искусств в полихудожественном развитии школьников. – Луганск, 1990.
12. Возрастная и педагогическая психология / Под ред. М. В. Гамезо. – М., 1984.
13. Восприятие музыки. Сб. ст. / Сост. В. М. Максимова. – М.: Музыка, 1980.
14. Гаврилова Г. П. Анализ эмпатийных переживаний младших школьников и младших подростков // Психология межличностного познания. – М.: Просвещение, 1981.
15. Гончаренко А. С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997.
16. Дидактика современной школы – К., 1987.

17. *Дранков В. А.* Многогранность способностей как общий критерий художественного таланта // *Худ. тв-во: вопросы комплексного изучения.* – Л., 1983.
18. *Зазимки О. В.* Основні теоретичні підходи до визначення обдарованості. // *Обдарована дитина.* – 1998. – № 8.
19. *Искусство* в жизни детей. – М.: Педагогика, 1991.
20. *Клебель М. О.* Поэзия педагогики. – М., 1976.
21. *Леонтьев Д. А.* *Введение в психологию искусства.* – М.: *Издательство Московского ун-та,* 1998.
22. *Леонтьев А. И.* Избранные психологические исследования. – В 2-х т. – т. II. – М., 1983.
23. *Лернер И. Я.* Дидактические основы обучения. – М., 1981.
24. *Лозова В. І.* Використання проблемних питань і завдань для перевірки знань учнів. Питання проблемного навчання. – К., 1978.
25. *Лозова В. І., Троцько Г. В.* Теоретичні основи виховання і навчання. – Харків, 1997.
26. *Матюшкин А. М.* Концепция творческой одарённости. // *Вопросы психологии.* – 1989. – № 6.
27. *Мелик-Пашаев А. А.* Педагогика искусства и творческие способности. – М.: Знание, 1981.
28. *Маляко В. А.* Проблемы психологии творчества и разработка подхода к изучению одарённости // *Вопросы психологии.* – 1994. – № 4.
29. *Обдарована особистість: пошук, розвиток, допомога.* – К., 1998.
30. *Педагогіка* / За ред. А. М. Алексюка. – К., 1987.
31. *Педагогіка* / За ред. М. Д. Ярмаченка. – К., 1985.
32. *Психология и педагогика* / Под ред. А. А. Радугина. – М., 1997.
33. *Психология одарённости: проблемы, структура, показатели.* Сб. ст. – К., 1996.
34. *Програма роботи з обдарованою молоддю на 2001–2005 роки* // *Обдарована дитина.* – 2001. – № 4.
35. *Психологический словарь* / Под ред. В. П. Зинченко, Б. Г. Мищерякова. – М.: Академия, 1996.

36. *Психология одарённости детей и подростков / Под ред. Н. С. Лейтиса.* – М.: Академния, 1996.
37. *Развитие эстетической активности школьников: Пособие для учителей / Под ред. В. Г. Бутенко.* – К., 1992.
38. *Развитие и диагностика способностей / Отв. ред. В. Н. Дружинин, В. Д. Шариков.* – М., 1991.
39. *Роджерс К.* Творчество как усиление себя. // *Вопросы психологии.* – 1990. – № 1.
40. *Ростовський О. Я.* Педагогіка музичного сприймання. – К: УЗМП, 1997.
41. *Рудницька О. П.* Педагогіка: загальна та мистецька. – К., 2002.
42. *Рудницька О. П.* Інтегративні зв'язки у викладанні предметів художньо-естетичного циклу // *Початкова школа.* – 2001. – № 5.
43. *Серёжников Р. К.* Активные формы работы с родителями. – М., 1997.
44. *Слюсаренко П. В.* Проблема використання вільного часу учнями молодших класів / *Теоретико-методичні проблеми навчання і виховання. Зб. науков. праць.* – Київ: КМПУВ ім. Грінченка, 2000.
45. *Соколов А. М.* Восприятие и оценка искусства обществом и их воздействие на художественное творчество // *Вопросы социологии искусства / Под ред. В. В. Молчанова.* – М: ЯГИТМНК, 1980.
46. *Сухомлинська О. В.* Сучасні цінності у вихованні: проблеми, перспективи // *Шлях освіти.* – 1996. – № 1.
47. *Сухомлинский В. А.* О воспитании. – М., 1975.
48. *Сухомлинский В. А.* Потребности человека в человеке. – М., 1978.
49. *Театр, семья, школа. / Сост. Ю. А. Зубков.* – М.: Педагогика, 1975.
50. *Хамблин Д.* Формирование ученых навыков. – М., 1986.
51. *Чміль О. О.* Педагогічна практика / Програма для учбових закладів I–II рівня акредитації. – К., 2001.

### **Розділ переддипломної (виробничої) практики:**

1. *Андерсон Б., Андерсон Д. С.* Растяжка для поддержания гибкости мышц и суставов / *Пер. с англ. О. Г. Белошеева.* – Минск: Попурри, 2007.

2. *Андреева Ю.* Танцгеранія. – СПб: Диля, 2004.
3. *Антипова І М.* Танцювальний турок в клубі. – К.: Мистецтво, 1964.
4. *Андраскіна О.* Музикальне виховання в школі. – М.: Музика, 1982.
5. *Балетмейстер* в колективі. – М.: Искусство, 1963.
6. *Беликова А.* Тренаж сучасної пластики. – СПб: Молодіжна естрада. – № 3
7. *Барышников Т. Г.* Алфавіт хореографії. – СПб, 1996.
8. *Боголюбська М. С.* Музикально-хореографічне мистецтво в системі естетичного і морального виховання. – М., 1986.
9. *Ботомер П.* Учимся танцювати / Пер. с англ. К. Малькова. – М.: Эксмо, 2001.
10. *Березова Г.* Класичний танець. – К.: Музична Україна, 1977.
11. *Базарова Н., Мей В.* Алфавіт класичного танця. – М.: Искусство, 1964.
12. *Боцаров А., Лопухов А., Ширяев А.* Основи характерного танця. – Л.: Искусство, 1937.
13. *Бальные танцы.* Министерство культуры РСФСР. – М.: Искусство, 1963.
14. *Богданов Г.* Работа над танцевальной речью. Учебное пособие. – М.: ВЦХТ. – № 4, 2006.
15. *Бондаренко Л.* Методика хореографічної роботи в школі. – Київ: Музична Україна, 1974.
16. *Бондаренко Л.* Методика роботи в школі і позашкільних закладах. Видання друге. – Київ: Музична Україна, 1968.
17. *Василенко К. Ю.* Український танець / Підручник. – К.: ПІКПК, 1997.
18. *Ваганова Я.* Основи класичного танця. – Л. – М.: Искусство, 1963.
19. *Васильева-Рождественская М.* Историко-бытовой танец. – М.: Искусство, 1968.
20. *Васильева Е.* Танец. – М.: Искусство, 1968.

21. *Василенко К.* Украинские танцы на клубной сцене. – М.: Профиздат, 1960.
22. *Верещалина Т. Н.* Секреты арабского танца. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2005.
23. *Вісник Міжнародного слов'янського університету.* – Харків: Український науково-теорет. журнал. – 2007. – № 1.
24. *Ворошица П. А.* Историко-бытовой танец. – М.: Искусство, 1980.
25. *Говорун Д. П.* Творческое воображение и эстетическое чувство. – К.: Высшая школа, 1990.
26. *Голдрич О. С.* Методика робіт з хореографічним колективом. Посібник для студентів хореографічних навч. закладів України I-II рівня акредитації. – Львів: Сполом, 2007.
27. *Голдрич О. С.* Методика робіт із хореографічним колективом. – Львів: Каменяр, 2002.
28. *Годовський В. М., Гордєєв В. А.* Танці для дітей: репертуарний збірник та методичні поради для студентів вищих навчальних закладів та керівників хореографічних колективів. – Випуск № 2. – Рівне: РДГУ, 2002. – Випуск № 3, 2006.
29. *Гончаров Н.* Режисёрские уроки К. С. Станиславского. – М.: Искусство, 1964.
30. *Джозеф С., Хавлер.* Тело танцора. Медицинский взгляд на танцы и тренировки. – М.: Новое слово, 2004.
31. *Диагностика и развитие актёрской одарённости.* – Л.: ЛПИТОЧИК, 1998.
32. *Зайцев Є.* Основи народно-сценічного танцю. – К.: Мистецтво, 1975.
33. *Зувєв Е. К.* Волшебная сила растяжки. – Сов. спорт, 1990.
34. *Згурський А.* Збірник бальних танців. Українська полька. – К.: Мистецтво, 1971.
35. *Ерохин О. В.* Школа танцев для детей. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2003.
36. *Ідом Г., Катран П.* Вчимося танцювати. – К.: Махаон-Україна, 1992.

37. *Камин В.* Народно-сценічний танець у дитячому хореографічному колективі: Методичні рекомендації. – К.; 1996.
38. *Копорова Е.* Ритмика в театральній школі. – М.: Искусство, 1939.
39. *Козмогузенко В. П.* Хореографическая культура режиссёра. – Харьков, 1991.
40. *Кузнецов А.* Учебно-воспитательная работа в самодеятельных коллективах. – М, 1951.
41. *Кудашова Т.* Народный танец. Упражнения и этюды. – М.: Искусство, 1980.
42. *Леценко М. П.* Введення у дивосвіт музики та хореографії / Мистецтво та освіта, 1998. – № 3.
43. *Лисицкая Т.С.* Гимнастика и танец. – М.: Сов. спорт, 1988.
44. *Матусевич Н.* Хореографічне мистецтво. – К.: Мистецтво, 1969.
45. *Медведева С.* Музыка ног. Пособие по степу. – М., 2003.
46. *Миллер Э. Б., Блекмен К.* Упражнения на растяжку. Простая йога везде и в любое время. / Пер. с англ. Е. Богдановой. – М.: Форер-Пресс, 2004.
47. *Никитин В. Ю.* Модерн-джаз танец. Методика. Техника. – М.: Один из лучших, 2004.
48. *Пуринова Т. В., Баликова А. А., Иваницкова О.В.* Учите детей танцевать. – М.: Владос, 2003.
49. *Смаглій Г. А.* Самоосвіта і навчально-методична робота педагога. – Харків, 2001.
50. *Смит Люси.* Танцы. Начальный курс. / Перев. с англ. Е. Опришко. – М.: ООО Астрель, 2001.
51. *Современность* в танце. Сборник. – М.: Искусство, 1964.
52. *Хореографическая* тема в репертуаре хореографической самодеятельности. – М.; 1988.
53. *Основы* подготовки специалистов-хореографов. Хореографическая педагогика.: Учебное пособие / Научн. ред. В. А. Звёздочкина. – Санкт-Петербург, 2006. С. 51.